

Kaitseministri määruse „Ajateenistusse asumise tähtajad, ajateenistusse võetavate isikute arvuline jagunemine ajateenijate väljaõppega tegelevate struktuuriüksuste vahel ning ajateenistuse kestus 2028. aastal“ eelnõu

SELETUSKIRI

1. Sissejuhatus

Eelnõu eesmärk on kehtestada 2028. aastal ajateenistusse võetavate isikute – kutsealuste ja vabatahtlikult ajateenistusse asuda soovivate naissoost isikute – ajateenistusse asumise tähtajad, ajateenistuse kestus ning nende arvuline jagunemine väljaõppega tegelevate Kaitseväe struktuuriüksuste vahel.

Määrus kehtestatakse kaitseväeteenistuse seaduse § 37 lõike 3 ja § 82 lõike 4 alusel.

Määruse eelnõu ja seletuskirja on ette valmistanud Kaitseministeeriumi, Kaitseressursside Ameti ning Kaitseväe esindajad. Kaitseministeeriumis vastutab eelnõu koostamise eest kaitsetahte ja inimvarapoliitika osakonna juhataja Markus Rosin (markus.rosin@kaitseministeerium.ee). Eelnõu ja seletuskirja on keeleliselt toimetanud Luisa Keelelahenduste eesti keele vanemtoimetaja Tiina Alekõrs (tiina@luisa.ee).

2. Eelnõu sisu ja võrdlev analüüs

2028. aastal toimub ajateenistusse võtmine kahel korral aastas, ajateenistusse võetakse kuni 4100 isikut ja ajateenistus kestab 12 kuud. Ajateenistusse võetavate isikute jaotus kahe kutse vahel muutub: 2028. aasta talvekutsesse kavandatakse 2034 isikut ehk 80 isikut rohkem kui 2027. aastal ning suvekutsesse 2066 isikut ehk 80 isikut vähem kui 2027. aastal. Muudatus puudutab ka ajateenistusse asumise tähtaegu. 2027. aasta 8. ja 34. nädala asemel kehtestatakse 2028. aastal ajateenistusse asumise aegadeks 7. ja 33. nädal. Tähtaegade toomine ühe nädala võrra varasemaks on kompromisslahendus, mille kujundamisel arvestatakse Kaitseväe väljaõppekorraldust ja valmisoleku vajadusi, Kaitseressursside Ameti komplekteerimisvõimet ning noorte võimalikult sujuvat liikumist hariduse, ajateenistuse ja tööelu vahel.

Tähtaegade valikul on arvesse võetud ka ülikoolide pöördumist seoses aja- ja asendusteenistusse võtmise korraldusega. Ülikoolid on juhtinud tähelepanu sellele, et alates 1. jaanuarist 2027 rakenduv 12-kuuline teenistus võib 2027. aastaks kehtestatud 8. ja 34. nädala kutseagade puhul raskendada enne teenistusse asumist immatrikuleeritud üliõpilaste õpingute sujuvat jätkamist pärast teenistusest naasmist. Talvekutse puhul võib teenistusest naasmine toimuda ajal, mil kevadsemester on juba alanud ja ainetele registreerimine lõppenud, ning suvekutse puhul vahetult enne uue õppeaasta algust.

Ülikoolid on teinud ettepaneku kaaluda alates 2028. aastast talvise ajateenistuse alustamist jaanuari viimasel nädalal ja suvise ajateenistuse alustamist augusti esimesel nädalal. Eelnõuga kavandatud 7. ja 33. nädal ei vii ajateenistusse asumise aega täielikult ettepanekus soovitud ajale, vaid kujutab endast kompromissi, mis parandab võrreldes 2027. aasta korraldusega teenistuse ühildatavust kõrgkoolide õppekorraldusega, säilitades samal ajal vajaliku tasakaalu teiste haridusrühmade, Kaitseväe väljaõppekorralduse ja tööturu vajadustega.

Ajateenistusse asumise tähtaja mõju ei ole eri haridusrühmadele ühetaoline. Kõrgkoolides õppivate noorte kõrval tuleb arvestada kutseõppeasutustes õppivate noortega, kelle õppekorraldus võib põhineda õppeperioodidel, moodulitel, praktilal ja töökohapõhisel õppel

ega järgi alati kõrgkoolidega võrreldavat semestrikorraldust. Ajateenistusse võetavate isikute hulgas on erinevas osakaalus noori, kes on kõrg- või kutsehariduses õpinguid alustanud, need pooleli jätanud või lõpetanud. Seetõttu ei saa ajateenistusse asumise tähtaegade valikul lähtuda üksnes ühe haridusastme akadeemilisest kalendrist.

Samuti tuleb arvestada ajateenistusse asumise ajastuse mõju tööturule ja hooajatöö iseloomuga tegevusaladele. Eelkõige võib suvekutse ajastus mõjutada põllumajandussektorit, kus august on mitme põllumajandustöö seisukohalt intensiivne periood. Võimaluse piires tuleb vältida olukorda, kus ajateenistusse asumise ajastus põhjustab ebaproportsionaalset häiret hooajatöö korraldamisele, säilitades samal ajal Kaitseväge väljaõppe ja valmisoleku tagamiseks vajaliku teenistustsükli.

Eelnõu §-ga 1 sätestatakse 2028. aastal ajateenistusse asumise tähtjad.

Ajateenistusse asumise tähtjad on 7. nädal ja 33. nädal. Võrreldes 2027. aastaga tuuakse mõlemad ajateenistusse asumise tähtjad ühe nädala võrra varasemaks. Tähtaegade valikul on lähtutud vajadusest leida tasakaal Kaitseressursside Ameti komplekteerimisvõime, Kaitseväge väljaõppekorralduse, eri haridusastmete õppekorralduse ning noorte töö- ja pereelu vahel. Nädala täpsusega tähtja kehtestamine vähendab määruse rakendamisel ebamäärasust ning võimaldab Kaitseressursside Ametil komplekteerimist ja kutsealustel oma haridus- ja tööelu piisava ajavaruga kavandada.

Ajateenistusse asumise tähtaegade kavandamisel arvestatakse ajateenijatele antava väljaõppe kestust ja sisu, Kaitseväge väljaõppe korraldust, struktuuriüksuste väljaõppevõimekust ja teenistuslikku vajadust ning võimaluse piires noorte haridus- ja töökorraldust. Samuti arvestatakse 2027. aastast rakenduva 12-kuulise ajateenistuse ja muutunud väljaõppekorralduse kogemusega. Nädala täpsusega kehtestatud tähtjad võimaldavad noorel varem kavandada õpingute lõpetamist või jätkamist, kõrg- või kutsekooli astumist ja tööellu siirdumist ning toetavad eesmärki kujundada ajateenistus noore haridustee ja töötamise loomulikuks osaks. Tähtaegade varasemaks toomise rakendamisel tuleb Kaitseväel arvestada ka 2027. aasta talvekutse teenistuse lõpetamise korraldust ja vajaduse korral kavandada ülemineku sujuvust toetavad meetmed.

Haridustee ühitamise seisukohalt paikneb 7. nädal kõrgkoolide sügis- ja kevadsemestri vahetuse ning kevadsemestri alguse lähedal. Võrreldes 2027. aasta 8. nädalaga vähendab varasem teenistusse asumine riski, et nii teenistuse algus kui ka 12-kuulise teenistuse järel naasmine langevad ajale, mil kevadsemestri õppetöö on juba pikemalt kestnud. Samas ei välista 7. nädal täielikult võimalikku kattumist kevadsemestri algusega ja konkreetne mõju sõltub õppeasutuse akadeemilisest kalendrist. 33. nädal jääb tavapärase kevadsemestri lõpu ja järgmise õppeaasta alguse vahele. Võrreldes 2027. aasta 34. nädalaga loob ühe nädala võrra varasem teenistusse asumine 12-kuulise teenistuse järel täiendava ajavaru enne järgmise õppeaasta algust. Samas on 33. nädala valikul arvestatud ka vajadust mitte tuua teenistusse asumist liiga varasesse suveperioodi, mil see võib suuremas ulatuses mõjutada kutseõppe praktikat, hooajatööd ja põllumajandussektori töökorraldust.

Ajateenistuse ja haridustee paremat ühitamist ei ole võimalik saavutada üksnes ajateenistusse asumise tähtaegade muutmisega. Selleks on vajalik ka haridusasutuste valmisolek toetada ajateenistusse suunduvaid ja ajateenistusest naasvaid õppureid paindliku õppekorraldusega. Haridusasutustelt oodatakse võimaluse piires lahendusi, mis võimaldavad ajateenistusse mineval õppuril teha vajalikud õppekorraldusvalikud piisavalt vara, sealhulgas valida või planeerida järgmise õppeperioodi aineid ja kursusi enne ajateenistusse asumist. Samuti tuleb

toetada teenistusest naasva noore võimalikult sujuvat õpingute jätkamist sõltumata sellest, kas ta õpib kõrg- või kutsehariduses.

Eesmärk on kujundada haridusasutuste, Kaitseressursside Ameti ja Kaitseväe koostöös süsteem, kus kohustusliku teenistuse läbimine ei tekitaks noorele põhjendamatuid takistusi haridustee jätkamisel ning ajateenistusest naasmine oleks võimalikult hästi toetatud.

Kaitseressursside Ameti otsus ajateenistusse kutsumise ja ajateenistusse asumise aja kohta tehakse kutsealusele üldjuhul teatavaks hiljemalt üks aasta enne ajateenistusse asumise tähtpäeva. Kui kutsealusele on antud ajapikendust, ta on varem jätnud ajateenistusse ilmumata või ta on läbinud seaduses sätestatud keeleõppe ja sooritanud tasemeeksami, tehakse otsus üldjuhul teatavaks 30 päeva enne ajateenistusse asumise tähtpäeva. Ajateenistusse asuda soovivale naissoost isikule teeb Kaitseressursside Amet ajateenistusse võtmise otsuse teatavaks vähemalt 90 päeva enne ajateenistuse algust.

Ajateenistusse asumise tähtaja kehtestamine määruses nädala täpsusega annab Kaitseressursside Ametile vajaliku lähtekoha kutsete komplekteerimiseks ja ajateenistusse kutsumise otsuste õigeaegseks tegemiseks. See võimaldab üldjuhul järgida vähemalt ühe aasta pikkust etteteatamistähtaega ning toetab noorte, haridusasutuste ja tööandjate võimalust ajateenistusega seotud muudatusi piisavalt vara kavandada.

Eelnõu §-ga 2 sätestatakse 2028. aastal ajateenistusse võetavate isikute arv ja määruse lisas nähakse ette nende arvuline jagunemine väljaõppega tegelevate Kaitseväe struktuuriüksuste vahel.

2028. aastal on kavandatud ajateenistusse võtta kuni 4100 isikut, neist 2034 talvekutsega ja 2066 suvekutsega. Võrreldes 2027. aastaga suureneb talvekutse 80 isiku võrra ja suvekutse väheneb 80 isiku võrra. Ajateenistusse võetavate isikute täpsem arvuline jagunemine Kaitseväe struktuuriüksuste ja ajateenistusse asumise tähtaegade vahel sätestatakse määruse lisas. Ajateenijad läbivad väljaõppe Kaitseväe struktuuriüksustes vastavalt üksuste ülesannetele ja Kaitseväe väljaõppekorraldusele ning valmistuvad teenistuseks sõjaaja ametikohtadel.

Eelnõu §-ga 3 sätestatakse ajateenistuse kestus.

2028. aastal ajateenistusse võetavate isikute ajateenistus kestab 12 kuud sõltumata ajateenistusse asumise ajast ehk jätkatakse 2027. aastal rakendunud 12-kuulise ajateenistuse mudeliga. Seega ei muudeta eelnõuga ajateenistuse kestust võrreldes 2027. aastaga. 12-kuuline teenistus võimaldab korraldada terviklikult ajateenijate sõjaväelist baas-, eriala- ja üksuse väljaõpet ning tagada väljaõpetatud isikkoosseisu kasutamise Kaitseväe valmisoleku hoidmisel.

2028. aasta eelnõu peamised muudatused puudutavad ajateenistusse asumise tähtaegade korraldust ja ajateenijate jaotust kahe kutse vahel. Tähtaegade muudatuse põhjendused on esitatud § 1 selgituse juures ja arvulise jaotuse muudatus § 2 selgituse juures.

Ajateenijad jaotatakse struktuuriüksuste vahel vastavalt määruse lisas sätestatud arvulisele jaotusele ja Kaitseväe väljaõppe korraldusele. Ajateenijate erialane väljaõpe korraldatakse Kaitseväe väljaõppeplaani ja struktuuriüksuste ülesannete kohaselt.

3. Eelnõu vastavus Euroopa Liidu õigusele

Eelnõu ei ole seotud Euroopa Liidu õigusega.

4. Määruse mõju

Eelnõukohase määrusega kehtestatakse 2028. aastaks ajateenistusse asumise tähtajad, ajateenistuse kestus ja ajateenistusse võetavate isikute arvuline jagunemine Kaitseväe struktuuriüksuste vahel. Ajateenistusse asumine toimub 2028. aastal 7. ja 33. nädalal. Kaitseressursside Amet otsustab seaduses sätestatud korras kutsealuse ajateenistusse kutsumise ja ajateenistusse asumise aja. Ajateenistuskohat ja ilmumisaeg tehakse kutsealusele teatavaks eraldi teatega seaduses sätestatud tähtajal. Ajateenistusse asumise tähtaegade määramine 7. ja 33. nädalale nihutab mõlemad 2028. aasta kutsed võrreldes 2027. aasta 8. ja 34. nädalaga ühe nädala võrra varasemaks. Valitud nädalad kujutavad endast kompromissi Kaitseväe väljaõppekorralduse ja komplekteerimisvajaduste, eri haridusastmete õppekorralduse ning noorte tööelu võimalikult sujuva korraldamise vahel. Nädala täpsusega kehtestatud tähtajad annavad Kaitseressursside Ametile selge aluse kutsete komplekteerimiseks ja võimaldavad kutsealustel teenistusse asumist piisava etteteatamisega kavandada.

Kõrgkoolide tõstatatud probleemi kohaselt võib 12-kuulise ajateenistuse ja 2027. aasta kutsealgade kombinatsioon raskendada üliõpilaste naasmist õppetööle, sest talvel ajateenistusse asunute naasmine võib kattuda kevadsemestri alguse ja ainetele registreerimise ajaga ning suvel ajateenistusse asunute naasmine võib toimuda vahetult enne uue õppeaasta algust. Eelnõuga kavandatud ühe nädala võrra varasemad tähtajad vähendavad seda riski, kuid ei lähtu üksnes kõrgkoolide õppekorraldusest.

Kutseõppeasutuste õppekorraldus on kõrgkoolidega võrreldes varieeruvam ning sõltub muu hulgas õppekavast, õpperühmast, moodulitest, praktikast ja töökohapõhisest õppest. Seetõttu võib sama ajateenistusse asumise aeg mõjutada kõrg- ja kutsehariduses õppivaid noori erinevalt. Määruse mõju hindamisel ja edasise teenistusse asumise korralduse kujundamisel tuleb seetõttu arvestada mõlema haridusastme õppurite kogemust ja vajadusi.

Haridustee sujuvuse tagamiseks on peale riigi määratud ajateenistusse asumise tähtaegade oluline ka haridusasutuste enda õppekorraldus. Õppeasutustelt oodatakse võimaluse piires paindlikkust ajateenistusse minevate ja sealt naasvate õppurite toetamisel, sealhulgas võimalust kavandada õpinguid ette, registreerida vajaduse korral aineid või kursusi tavapärasest varem ning leida teenistusest naasmisel lahendusi, mis võimaldavad õpinguid jätkata põhjendamatult viivitusega. Eesmärk on tagada, et ajateenistuse läbimine oleks kõigis haridusvaldkondades käsitatav noore haridus- ja karjääririte tavapärase ja toetatud osana.

Määruse mõju riigi julgeolekule on positiivne, kuna see loob aluse 2028. aasta ajateenijate väljaõppe kavandamiseks vajalikus mahus, toetab Kaitseväe üksuste komplekteerimist ning väljaõppe ja valmisoleku järjepidevust. 2027. aastast rakendatav 12-kuuline ajateenistus ja kaks ajateenistusse asumise aega võimaldavad kasutada lahinguvalvele orienteeritud väljaõppetsükli, mille eesmärk on tagada võimepõhine ja katkematu valmisolek kogu aasta vältel. Väljaõppetsükli esimesel 26 nädalal läbivad ajateenijad intensiivse üld- ja erialaväljaõppe ning järgneval 26 nädalal jätkub väljaõppe allüksuse koosseisus, koostegevusõppes ja lahinguvalves. Selline korraldus võimaldab hoida väljaõpetatud üksusi ja nende kasutatavaid võimeid, sealhulgas uusi ja tehniliselt keerukaid relvasüsteeme, püsivamas valmisolekus ning suurendab Kaitseväe võimet reageerida lühikese etteteatamisega võimalikele ohtudele. Kahe ajateenistusse asumise aja kasutamine toetab väljaõppetsükli järjepidevust, kuna ühe koosseisu väljaõppe ajal on teine koosseis jõudnud väljaõppetsükli sellesse etappi, kus ta saab panustada lahinguvalve ja valmisoleku tagamisse.

2027. aastast rakendunud ajateenistuskorralduse muudatuse tulemusel koondub varasemast suurem osa ajateenistusse asumisest aasta algusesse. Tööturu seisukohalt tähendab see, et aasta esimeses kvartalis lahkub ajutiselt tööturult või lükkab tööturule sisenemist edasi senisest ligikaudu 1500 inimest rohkem ning ligikaudu 12 kuud hiljem naaseb või siseneb sama suurusjärgu võrra rohkem inimesi tööturule väljaõpetatud reservväelastena. Mõjutatud rühm hõlmab nii töötavaid noori kui ka õppest tööturule siirduvaid või tööturule sisenemist kavandavaid noori. Mõju on seega eelkõige ajaliselt koondunud: tööjõu ajutine vähenemine suureneb aasta alguses ning sellele vastav naasmine koondub järgmise aasta esimesse kvartalis. Mõju ei jaotu tööandjate ja tegevusalade vahel ühtlaselt ning võib olla tuntavam organisatsioonides, kus töötab rohkem ajateenistusealisi inimesi. Seetõttu muutuvad tööandjatele üha olulisemaks ajateenistusse asumise aja varajane teadmine ja sellest lähtuv personaliplaneerimine.

Eraldi tuleb arvestada põllumajandussektoriga, kus suve teisel poolel toimub suur osa hooajalistest põllutöödest. 33. nädalale kavandatud suvekutse võib mõjutada põllumajandusettevõtetes töötavaid kutsealuseid ja ettevõtete tööjõukorraldust. Mõju ulatuse hindamiseks ja võimalike leevendusmeetmete kujundamiseks kaasatakse eelnõu menetlusse põllumajandussektori esindajad. Ajateenistusse asumise tähtaja määramisel tuleb võimaluse piires leida tasakaal põllumajandustööde hooajalisuse ning Kaitseväge väljaõppe ja valmisoleku vajaduste vahel.

Võrreldes 2027. aastaga suureneb 2028. aasta talvekutse 80 isiku võrra, 2034 isikuni, ja suvekutse väheneb 80 isiku võrra, 2066 isikuni. Jaotuse muutus suurendab aasta alguses ajutiselt haridusest või tööturult ajateenistusse liikuva rühma suurust ning vähendab samas ulatuses suvekutsega seotud liikumist. Seetõttu on võrreldes 2027. aastaga suurem tähtsus talvekutse sobival ajastamisel, kutsealuste varajasel teavitamisel ning haridusasutuste ja tööandjate planeerimisel. Samas muutub talvekutse koosseis senisest mitmekesisemaks, sest osa varem suve- ja sügiskutse vahel jaotunud kutsealustest koondub uue mudeli järgi talvekutsesse. Seetõttu ei saa haridusprofiili täpset muutust enne uue mudeli rakenduskogemuse kujunemist täielikult prognoosida.

Ajateenistusse asumise tähtaegade mõju hindamisel tuleb arvestada ajateenistusse tegelikult asuvate noorte vanuselist jaotust. Kuigi kutsealuste vanusevahemik on 18–27 aastat, on ligikaudu 90 protsenti ajateenistusse asuvatest isikutest 19–22-aastased. Seetõttu tuleb eelnõu mõju haridusele ja tööturule hinnata eelkõige selle vanuserühma tegeliku õppe- ja tööalase staatuse põhjal, mitte üksnes kogu kutsealuste vanusevahemikust lähtudes. See võimaldab paremini eristada tegelikku mõju võimalikust näilisest mõjust ja hinnata, kas mõnes valdkonnas võib suurem mõju tuleneda pigem reservteenistusest kui ajateenistusse asumisest.

Haridustee seisukohalt paikneb 7. nädal sügis- ja kevadsemestri vahetuse ning kevadsemestri alguse lähedal. Võrreldes 2027. aasta 8. nädalaga vähendab ühe nädala võrra varasem teenistusse asumine tõenäosust, et teenistuse algus langeb kevadsemestri juba pikemalt kestnud õppetöö perioodi, ning 12-kuulise teenistuse järel jääb ka teenistuse lõpp kevadsemestri algusele lähemale. Lahendus ei välista siiski kattumist kõrgkoolide kevadsemestri algusega ja selle mõju sõltub konkreetse õppeasutuse akadeemilisest kalendrist. Kutseõppeasutustes on õppekorraldus õppekava-, rühma- ja praktikapõhiselt varieeruvam ning kogu kutseõppe puhul ei ole võimalik lähtuda ühest semestripiirist. Seetõttu on kutseõppurite puhul eriti oluline, et teenistusse asumise aeg oleks varakult teada ja õppeasutus paindlik, et õppetöö, moodulid ja praktika saaks lõpetada või vajaduse korral ümber korraldada. Haridusmõju hindamisel tuleb arvestada nii talvekutse kaudu potentsiaalselt ajateenistusse jõudvate üliõpilaste kui ka nende kutseõppurite arvu, kelle õpingute lõpetamist võib varasem teenistusse asumine mõjutada.

Teise poolaasta 33. nädal jääb kevadsemestri lõpu ja järgmise õppeaasta sügissemestri tavapärase alguse vahele. Selleks ajaks on kevadsemester üldjuhul lõppenud ja peamised kõrgkooli sisseastumisega seotud toimingud tehtud. Võrreldes 2027. aasta 34. nädalaga algab teenistus ühe nädala võrra varem ja 12-kuulise teenistuse järel tekib enne järgmise õppeaasta algust mõnevõrra suurem üleminekuaeg. See loob paremad eeldused õpingute jätkamiseks ning samas jätab võrreldes augusti esimese nädalaga rohkem aega suviste õpingute, praktika, töötamise ning hooajatööde lõpetamiseks.

Ühiskondlikult tähendab kavandatud muudatus seda, et noored liiguvad ajateenistusse ning naasevad aasta hiljem väljaõpetatud reservis olevate isikutena õppe- ja tööellu senisest mõnevõrra erineva ajastusega. Seetõttu ei piirdu määruse mõju üksnes Kaitseväe sisemise väljaõppekorraldusega, vaid puudutab ka haridusasutuste õppekorraldust, tööandjate personaliplaneerimist ning noorte ja nende lähedaste võimalust teenistust kavandada. Haridusasutustele tähendab see vajadust toetada ajateenistusse asujate ja teenistusest naasvate õppurite võimalikult sujuvat haridustee jätkamist ning arvestada õppekorralduses põhjendatud juhtudel teenistusse asumise ja naasmise ajastust. Õppeasutustelt oodatakse võimaluse piires paindlikkust, sealhulgas lahendusi, mis võimaldavad ajateenistusse mineval õppuril teha vajalikud õppekorraldusvalikud piisavalt vara, võimaluse korral eelvalida teenistusest naasmisele järgneva õppeperioodi aineid või kursusi ning pärast teenistust jätkata õpinguid põhjendamatult viivitusega. Tööandjate jaoks suurendab muudatus vajadust saada töötaja teenistusse asumise ajast varakult teada, et kavandada tööülesannete üleandmist, asendamist ning teenistuse järel tööle naasmist. Teenistuse toomine võrreldes 2027. aastaga ühe nädala võrra varasemaks aitab vähendada vastuolu kaitseväekohustuse, haridustee ja tööelu vahel ning toetab arusaama ajateenistusest kui eluetapist, mida on võimalik ühitada haridustee jätkamise ja karjääri alustamisega.

Määruse rakendamisel ei ole ette näha olulist mõju regionaalarengule, elu- ja looduskeskkonnale ega kohaliku omavalitsuse korraldusele.

Määruse rakendamine ei muuda Kaitseressursside Ameti ega Kaitseväe põhifunktsioone. Kuna ajateenistusse asumise ajad määratakse määruses nädala täpsusega, saab Kaitseressursside Amet lähtuda kutsealuste ajateenistusse kutsumise otsuste tegemisel vahetult määruses sätestatud 7. ja 33. nädalast ning seaduses ette nähtud etteteatamistähtaegadest. Korraldus eeldab Kaitseväe väljaõppevajaduste ja teenistustsükli piisavalt varajast kavandamist ning Kaitseväe ja Kaitseressursside Ameti koordineeritud tegevust. 2028. aasta talvekutse toomine 7. nädalale võib üleminekuperioodil mõjutada 2027. aasta talvekutse teenistuse lõpetamise korraldust, kuna varasema mudeli järgi alanud teenistustsükkel võib uue kutse algusega ajaliselt kattuda. Kaitseväel tuleb seetõttu kavandada lahendus, mis tagab uuele teenistustsüklile ülemineku sujuvuse, sealhulgas hinnata vajadust kohandada 2027. aasta talvekutse teenistuse lõpu korraldust ja vajaduse korral muid valmisolekut tagavaid tegevusi.

5. Määruse rakendamisega seotud tegevused, vajalikud kulud ja määruse rakendamise eeldatavad tulud

Määruse rakendamisega kaasnevad kulud on kavandatud Kaitseministeeriumi valitsemisala eelarvesse. Määruse rakendamisega seotud kulude kogumaht on ligikaudu 43,7 miljonit eurot. Peamised ajateenijate arvust otseselt sõltuvad kulud on ajateenijatele makstav toetus ligikaudu 28 miljonit eurot ja toitlustuskulud ligikaudu 13 miljonit eurot. Muud ajateenistuse korraldamisega seotud hüvitised ja kulud moodustavad ligikaudu 2,7 miljonit eurot ning hõlmavad muu hulgas B-kategooria juhtimisõiguse teenistuseelse omandamise, eluasemelaenu intresside ja sõidukulude hüvitamist.

Määruse rakendamisega ei kaasne eeldatavaid tulusid riigieelarvele.

6. Määruse jõustumine

Määrus jõustub üldises korras.

7. Eelnõu kooskõlastamine, huvirühmade kaasamine ja avalik konsultatsioon

Eelnõu esitatakse eelnõude infosüsteemi (EIS) kaudu kooskõlastamiseks Haridus- ja Teadusministeeriumile, Sotsiaalministeeriumile, Rahandusministeeriumile ning Regionaal- ja Põllumajandusministeeriumile ning arvamuse avaldamiseks Kaitseressursside Ametile ja Kaitsevæele.

Arvestades ajateenistusse asumise korralduse mõju noorte õppe- ja tööelule ning tööandjate personaliplaneerimisele, kaasatakse eelnõu menetlusse kõrg- ja kutsehariduse, õppurite, noorte, tööandjate ning põllumajandussektori esindajad.

Kõrghariduse vaate esindamiseks esitatakse eelnõu arvamuse avaldamiseks Rektorite Nõukogule ja Eesti Üliõpilaskondade Liidule. Kutsehariduse mõju hindamiseks esitatakse eelnõu arvamuse avaldamiseks Eesti Kutseõppe Edendamise Ühingule ning Eesti Õpilasesinduste Liidule, paludes neil koondada vastavalt kutseõppeasutuste ja kutseõppes õppivate õpilaste seisukohad. Sisendit palutakse muu hulgas selle kohta, kuidas mõjutab 7. ja 33. nädala ajastus õppeperioode, praktikat, kutseeksameid, õpingute lõpetamist ning teenistusest õppetööle naasmist. Noorte laiemal vaate esindamiseks esitatakse eelnõu arvamuse avaldamiseks Eesti Noorteühenduste Liidule.

Tööturu ja tööandjate vaate esindamiseks esitatakse eelnõu arvamuse avaldamiseks Eesti Tööandjate Keskliidule, Eesti Kaubandus-Tööstuskojale ning Eesti Ametiühingute Keskliidule. Arvestades eelkõige suvekutse võimalikku mõju hooajatööle, küsitakse arvamust ka põllumajandussektori esindajatelt, et hinnata 33. nädalal ajateenistusse asumise mõju põllutööde ajastusele ja põllumajandusettevõtete tööjõu planeerimisele ning võimalusi vähendada teenistusse kutsumisest tulenevaid häireid.

Kooskõlastamise ja arvamuse avaldamise käigus soovitakse lisaks hinnata võimalusi, kuidas haridusasutused saaksid ajateenistusse minevate ja sealt naasvate noorte õpingute jätkamist paremini toetada. Haridusasutustelt ja õppurite esindajatelt palutakse ettepanekuid õppekorralduslahenduste kohta, mis võimaldaksid õppuritel võimaluse korral juba enne ajateenistusse asumist kavandada või eelvalida teenistusest naasmisele järgneva õppeperioodi aineid, kursusi, mooduleid ja praktikat ning vähendaksid riski, et ajateenistuse läbimine toob kaasa põhjendamatut viivitust õpingute jätkamisel või lõpetamisel.

Huvirühmade tagasiside puhul palutakse lähtuda eelkõige 19–22-aastaste noorte tegelikust olukorrast, kuna ligikaudu 90 protsenti ajateenistusse asuvatest isikutest kuulub sellesse vanuserühma, kuigi kutsealuste vanusevahemik on 18–27 aastat. Samuti palutakse võimaluse korral eristada ajateenistusse asumise mõju reservteenistuse mõjust. Eesmärk on saada võimalikult täpne sisuline ülevaade 7. ja 33. nädala mõjust tegelikult ajateenistusse asuvale sihtrühmale ning saavutada eri osaliste koostöös võimalikult püsiv ja planeeritav teenistusse asumise korraldus.

Eelnõu kohta esitatud märkused ja ettepanekud ning nende arvestamine kajastatakse seletuskirjale lisatavas kooskõlastustabelis.